

Izhaja razen ponedeljka
in četrta po prazniku
vsak dan opoldan.Uredništvo je v Ljubljani,
Franciška ulica št. 6/1,
Učiteljska tiskarna.Dopise frankirati in po-
pisati, sicer se jih ne pri-
obči. Rokopise se ne vrača.Ogledi: Prostor 1 mm x
55 mm po K 120. Uradni
razgledi, poslano ter no-
vice isti prostor K 160.
Pri večjem naročilu
popust.

NAPREJ

Glasilo jugoslov. socijalno-demokratske stranke.

Naročnina: Po pošti ali
z dostavljanjem na dom za
celo leto K 240, za pol
leta K 120, za četrt leta
K 60, za mesec K 20,
za namčijo celo leto K 312,
za ostalo tujino in Ameriko
K 380.Reklamacije za list
so poštnice proste.Upravništvo je v Ljubljani,
Franciška ulica št. 6/1,
Učiteljska tiskarna.

Država in socijalizacija.

Problem socijalizacije je postal v Evropi mnogo važnejši, nego bi bilo soditi od površnem čitanju dnevnih listov. Zlasti v srednjeevropskih državah je socijaliziranje gospodarstva postalo vprašanje, ki imperativno zahteva rešitev. Nekdaj so le socijalisti propagirali sistem socijalizirane industrije, oficijelna nacionalna ekonomija je pa o tem govorila tako, kakor da gre za posebno vrst norosti, za pomilovanja vredne ljudi, ukvarajoče se s spekulacijami, podobnimi izumu glasovitega perpetuum mobile. Danes je slika že precej drugačnja. Socijalizacija ni danes le zateva revolucionarnega delavstva, ne le sredstvo za njih rešitev iz neznosne gospodarske odvisnosti, ampak mnogo narodnih gospodarjev jo spoznava za edino sredstvo narodne in državne gospodarske rešitve.

To se mora označiti za velik napredek, kakaj socijalizem je v resnici mnogo več kakor delavsko vprašanje; socijalizem je edini izhod iz industrijskega in komunikacijskega kaosa, v katerega mora preiti vsa družba pod vodstvom kapitalizma in v katerega je njen velik del že zabredel. Bil je čas, ko je kapitalizem spravil red v narodno in svetovno gospodarstvo; ali prav to, kar je nekdanje bilo koristno, ima v trajnem razvoju učinek, da zraste vse gospodarstvo kapitalizmu čez glavo in da ni več kos nalogam, ki so mu nekdanj bili igrača.

Povsod se niso prišli do spoznanja, da je kapitalizem sam že v krizi. Pač se splošno opažajo vsakovrstne šifnosti in težave, toda pripisujejo se različnim začasnim vzrokom, predvsem seveda vojni in njenim posledicam. Vojna je gotovo zelo razmajala gospodarske razmere in mtr, ki je hotel napraviti red na svetu, je v resnici le pomnožil zmede. Ali vojna ni temeljni vzrok krize, temveč jo je le pospešila. Tudi brez nje bi bil moral kapitalizem preiti ali slej dopeti v situacijo, v kateri mora omagati. To dejstvo se ni povsod priznalo, ali velik napredek je že v tisti meri spoznanja, ki o je moči opaziti.

Posebno pereč je problem za današnjo malo Avstrijo, ki bi bila kot država naložnost smešna, če ne bi bil njen položaj tako neskončno žalosten. Prav svojim strahnim gospodarskim stiskam pa ima zahvaliti, da je tudi zanimanje za socijalizacijo nam enavredno živahno in da se bavijo z njim številni resni nacionalni ekonomisti.

Med drugimi je spisal profesor Rudolf Goldscheid na Dunaju knjigo „Sozialistische Wirtschaft oder Staatsbankrott“. V njej dokazuje, da ima Avstrija edino alternativo: Ali socijalizirati gospodarstvo, ali pa bankrotirati. Da žuga Avstriji bankrot in da bi jo druge države lahko že poglajale, je znano. Druge države ne store tega, ker bi se to več ali manj tudi na njih oziroma na njih gospodarske interese

maščevalo. Ali Avstriji more biti le malo pomagano, če se odlašča ure, ko se ji zadrgne vrat, če pa nima nobene moči, da bi se ubranila take usode. Goldscheid preiskuje, ali je iz te situacije sploh kakšen izhod in prihaja do zaključka, da je rešitev mogoča le s socijalizacijo.

Goldscheid misli, da naj se socijalizacija izvede mirno, s pomočjo socijalne demokracije, ki dobi moč v državi, to se pravi s socijalizacijo od zgoraj v nasprotju s socijalizacijo od spodaj, ki bi jo siloma izvedle razburjene in razplamčene mase. Goldscheid ne verjame, da bi mogla taka nasilna sila socijalizacije vztrajati in da bi mogla biti postavljena na solidno podlago.

Socijalizacijo deli v tri dele: 1. V socijalizacijo imetja; 2. v demokratizacijo podjetij; 3. v ekonomizacijo vsega produkcijskega in cirkulacijskega procesa.

Svoj cilj misli doseči z visokim davkom, ki pa naj ne bi bil davek v denarju, temveč v vrednostih. Razpisal naj bi se davek od premoženja, začeti s petimi odstotki pri malih lastnikih, in naraščajoč do 70 in 80 odstotkov pri velikih. Določiti bi se moralo, da se mora davek od gotove višine odračunavati in natura. Če ima kdo pet milijonov, bi večinoma le težko plačal tri milijone v gotovini, posebno če se sestavlja njegovo imetje iz delnic, poslopij, zemljišč itd. DAVEK pa ostane enostaven, če odda državi toliko delnic, tovarn, hiš itd., kolikor se ujema s postavko, ki mu je predpisana. Če obsega imetje same delnice in bi na dotičnega odpadlo štirideset odstotkov davka, bi enostavno oddal državi štirideset odstotkov svojih delnic.

Pri stvarnem davku bi morala država vedno upoštevati: Katera podjetja in katere gospodarske stroke naj preidejo v državno last; v katerih zadostuje solastništvo in državno sodoščevanje, v katerih so dovoljne le hipoteke, in za katere bi bilo najbolj primerno, da se zopet prodajo.

Naturalni davek bi imel to prednost, da bi se lahko zahtevali davki od imetja v katerikoli višini in gospodarstvo ne bi pri tem trpelo škode. Na ta način bi lastniški davek postal socijalizacija, ki bi stalno napredovala.

Goldscheid pravi pravilno, da se mora država odločiti za socijalizem, če naj ne postane popoln polom njena neizogibna usoda. Če velja to že danes za Avstrijo, obvelja to prej ali slej za vsako državo, naposled tudi za tiste, v katerih stoji kapitalizem danes še na najtrdnjejših nogah.

Socijalizacija gospodarstva se smatra večinoma za mnogo težavnejšo, nego je v resnici. Težave nastajajo največ iz tega, da se ne dela razlika med podružabljenjem lastnine in demokratizacijo podjetij, in da se ne jemljejo raznovrstne možnosti delne socijalizacije gospodarstva dovolj v poštev.

Za popolno podružabljenje so po Goldscheidu najbolj primerni rudniki in plavži, ki bi se lahko prevzeli v državno last. Premog, železo itd. se gotovo ne bi kopalo in obdelovalo v manjših množinah, če bi na mesto privatne iniciative nastopila državna, nasprotno pa je zanesljivo mogoče pričakovati boljše rezultate in boljše cirkulacijo blaga. To velja tudi za vodne sile, za proizvodnjo in rabo plina in elektrike, in za poljedelstvo, zlasti kolikor se tiče velikih posesti.

Brez nevarnosti za gospodarstvo bi se lahko že sedaj socijalizirali tudi gozdovi in v zvezi s tem lesna trgovina. Zrelo za socijalizacijo je po njegovem mnenju tudi žganje špirta in trgovina z njim, ves pre-

voz, produkcija transportnih sredstev vsake vrste, nekateri deli kovinarske in lesne industrije, stavbeništvo, tekstilna industrija, krojaštvo, sladkorna, papirna, kožarska industrija itd.

Le velik davek od lastnine vzporedno z delnim in napredujočim podružabljenjem more po Goldscheidu obvarovati gospodarstvo pred popolnim polomom. To socijalizacije ni mogoče izvesti v enem dnevu, treba je razmeroma dolgih in temeljitih priprav, ali tudi odlašanje je nevarno. Socijalizirana država pa lahko uvede pravično splošno delovno obveznost, ker jo lahko spoji z obvezo splošne prehrane in s pravico vseh do življenjskih potrebščin.

*Proletarec.

še je razbil. Komunisti se občinskih volitev ne bodo udeležili.

Proti prodaji Dalmacije. Pred dnevi ko je v predstavništvu radikalni poslanec dr. Subotić kritiziral postopanje dalmatinske vlade, ki se ne pokorava odredbam centralne vlade in sklepom predstavništva, je prišlo do hude debate. Ob tej priliki je predbacival minister Protić: Dalmacija naj vrne pare, katere je ozelela, pa bo dobro To pomeni, da se Protić odreka Dalmacije, ki je pri njem samo toliko vredna, kolikor je v njej vloženega denarja. Toda g. Protić ne ve, da bi Italija dala stošestokrat toliko, kolikor je vložila centralna vlada za Dalmacijo, samo da bi dobili to deželo. Ali naj se potem sploh čudimo, da je naš zunanje-politični položaj tako slab.

Bojkot proti Madžarski. Iz Prage se poroča, da se je tudi čehoslovška narodno socijalna stranka pridružila bojkotu proti Madžarski. Ken je pri tej stranki organiziranih mnogo poštovnih, železniških in brzojavniških uradnikov, je ta sklep narodno socijalne stranke precej važen in bo torej bojkot proti Madžarski tudi s strani Čehoslovakov poostren.

Odstop madžarske vlade. Pričeka bojkota mednarodnega proletariata proti Madžarski, končni izid volitev v pokrajini ob reki Tisi ter čitne priprave terorističnih organizacij za protivoladni puč, silijo vlado k odstopu. Odstop vlade je smatrati pač za enega prvih uspehov proletarskega bojkota. Državno-zbornske volitve v nižini ob reki Tisi se se izvršile šele sedaj, ker so bile še pred mesecem dni tam rumunske voje. Kljub toranju, ki so ga častniške formacije »prohujeni Madžarovi« izvajale nad prebivalstvom, je bila malekmečka stranka precej ojačena iz volitev in je s tem dana parlamenta demokratična smer. Ministriški predsednik Simony-Semajlani toda demisijsko celokupnega kabineta v najkrajšem času.

V spomenici, ki jo je izdelala nemška komisija za plačevanje odškodnine, se je izjavila Nemčija, da je pripravljena plačati Franciji za vojno škodo vsoto 7228.622.000 zlatih mark. V to vsoto se všteje tudi vsota 1361.431.000 zlatih mark, ki jih je Nemčija izdala za zidavo ali za popravila.

Ljenja o položaju sovjetske Rusije. V pogovoru z zastopnikom lista »Manchester Guardian« je izjavil Ljenja o mednarodnem položaju: Bil je že trenotek, v katerem bi se

(Vest LDU.)

BOJI V ALBANIJ.

Belgrad 27. »Balkan« poroča, da so se razvili pri Tirani boji med Albanci in italijanskimi četami in da številni begunci iz teh krajev naraščajo.

ČEŠKOSLOVAŠKA VLADA SE ZANIMA ZA SREDNJO ZADRUHO?

Belgrad, 26. Vlada češkoslovaške republike je zaprosila, naj bi se ji poslala pravila središnje zadruge, ker noče osnovati podobno ustanovo.

RUSKO POLJSKO BOJIŠČE.

Moskva, 26. Frontno poročilo: »Iznožahodno od Plocka smo zavrnili močen sovražni napad. Ob gorah Berezini smo pregnali sovražnika

in njegovili utrjenih postojank. V ozemlju Korostv smo potisnili sovražnika daleč nazaj.

RUSKE ČETE IZPRAZNIJE PERZIJU.

Moskva, 26. Ljudski komisar za znanje zadeve je ugotovil, da se sedaj ne nahajajo več ruske čete na perzijskih tleh. Vse ruske čete, ki so vkorakale v Perzijo, so bile odpoklicane.

Politični pregled.

Pred naknadnimi občinskimi volitvami v Osijeku. Za volitve obstoja 9 strankarskih listin: demokratska, zajednička, klerikalna, socijalno-demokratska, trgovska, obrtniška, radikalna, cionistična in lista tihih posestnikov. Meščanski blok razliki, ki so zanj tako zelo karakteristični, govorili o »osebnih« momentih v politiki in o potrebi omejitve teh osebnih momentov. To nalogo naj bi prevzela demokratska konferenca, ki naj se sestavi po poljubni normi iz zastopnikov sovjetov, mestnih svetov, zemstev, strokovništva in zadružništva. Glavna naloga seveda pa je bila ta, da bi bila konservativna sestava konference zadostno garantirana, da bi se sovjeti enkrat za vselej v brezoblični zmesi demokracije razpustili in se na tej novi organizacijski podlagi zadobila sigurnost pred boljševiško povodnjo.

Označimo na tem mestu v kratkih besedah razliko, kakšno politično ulogo igrajo na eni strani sovjeti in kakšno na drugi demokratski samoupravni organi Filstri so nam večkrat prepričevali, češ da so novi mestni sveti in zemstva, ki so bili izvoljeni na podlagi splošnega volilnega prava, nemerno demokratičnejši kot sovjeti, in da se jih mora imenovati kot take, t. j. kot zastopstvo prebivalstva. Ta formalni demokratični kriterij je seveda v revolucijskih časih brez vsake stvarne vsebine. Vsako revolucijo označujejo hitre izpremembe v zavesti mas: vedno nove in zopet nove plasti prebivalstva zbirajo izkušnje, presojajo svoje nazore od včeraj, se jih otrseje, pridejo do novih nazorov, odklonijo stare voditelje in slede novim. gredo naprej... Demokratične organizacije, ki se opirajo na betezni aparat splošnega volilnega prava, v revolucijskih časih prav gotovo zaostanejo za razvojem politične zavesti mas. Vse drugače pa je s so-

vjet! Ti slone neposredno na organski skupini, na tovarnah, delavnicah, vaški občini, polku in drugem. Naravno, da tu ni onih jurističnih garancij za natančnost volitev, kakor je to pri stvaritvi demokratičnih institucij, mestnih svetov in zemstev. Za to pa imamo na neprimerno resnejše in temeljitejšje garancije za direktno in neposredno vez poslanca z njegovimi volilci. Delegatno mestnega sveta ali zemstva se opira na sipko maso volilcev, ki mu za eno leto zapu vsa svoja oblast in potem razpade. Sovjetski volilci pa ostanejo vsled pogojev, svojega dela in svoje eksistence vezani za vedno v celoto in imajo svojega delegata vedno pred očmi; vsak trenotek mu lahko dajo navodila, ga postavijo pred sodišče, odstavijo ali nadomestijo z drugo osebo. In če se je že splošni politični položaj v prejšnjem mesecu revolucije izražal v tem, da se je moral vpliv posredujočih strank umakniti boljševiškim, sledi jasno iz tega, da se je ta razvojni proces najrazločnejše in najpolnejše zrcalil v sovjetih, dočim so mestni sveti in zemstva pri vsem svojem formalnem demokratičnem kazali stanje in razpoloženje ljudskih mas prej od včeraj, kakor pa od danes. Iz tega predvsem si je tudi razlagati, da so ravno one stranke, ki so med revolucionarnim razredom izgubljale največ, bile posebno zelo naklonjene mestnim svetom in zemstvom. S prav tem vprašanjem — samo še v obširnejši meri — se bomo bavili še pozneje, ko izpregovorimo o konstituantnem zborovanju.

(Dalle prihodnj.)

LISTEK.

Leon Trocki:
Boljševiška revolucija.

(Dalle.)

Boj v sovjetih.

V petrogradskem sovjetu se je tisti čas končno uveljavila utrdila oblast naše stranke. V dramatični obliki se je to pokazalo pri vprašanju o sestavi prezidija.

V času, ko so socialistični revolucionarji in menjševiki imeli v sovjetih premoč, so skušali z vsemi sredstvi izolirati boljševike. V petrogradski prezidij niso pustili prav nobenega boljševika, in celo takrat ne, ko je naša stranka tvorila že najmanj tretjino sovjeta. Potem ko je petrogradski sovjet potom labilne večine sprejel resolucijo glede predaje vse vladne oblasti v roke sovjetov, je naša stranka stavila zahtevo, da se sestavi koalicijski prezidij na proporcionalnem temelju. Stari prezidij, v katerem so bili med drugimi Caldse, Zeretelli, Kerenski, Skobelev in Vernov, ni hotel o tem ničesar slišati. Ni odveč, če spomnimo na to sedaj, ko govorijo predstavitelji od revolucije premaganih strank o potrebi ene same in enotne fronte demokracije in nam očitajo ekskluzivnost. Takrat je bilo sklicano posebno zborovanje petrogradskega sovjeta, da odloči o vprašanju sestave prezidija. Od obeh strani so bile mobilizirane vse sile in vse rezerve. Zeretelli je nastopil s programnim govorom, v katerem je dokazoval, da je vprašanje

prezidija vprašanje politične smeri. Mi smo računali na nekaj manj kot polovico glasov in smo se zadovoljevali s tem našim napredkom. V resnici pa smo dobili pri poimenem glasovanju večino od preko sto glasov. »Šest mesecev«, je rekel Zeretelli, »smo načeljevali petrogradskemu sovjetu in ga vodili od zmage do zmage. Želim vam, da ostanete vi najmanj polovico tako dolgo na mestih, ki jih sedaj prevzemate.« V moskovskem sovjetu se je tudi izvršila temu podobna premaknitev vodilnih strank.

V provinci so sovjeti drug za drugim prestopali v tabor boljševikov. Termin za sestaneke drugega vsruskega kongresa sovjetov se je bližal. Toda vodilna skupina centralnega izvršnega odbora se je na vse kriplje trudila, odgoditi kongres za negotov čas, da bi ga na ta način sploh preprečila. Očividno je bilo, da bi novi kongres sovjetov dal večino naši stranki, vsled česar bi se morala temu primerno na novo sestaviti centralna eksekutiva in bi posredovali izgubili svoje najvažnejše pozicije. Bolj, da se skliče vsruski kongres, je bil torej za nas največje važnosti.

Temu nasprotno so menjševiki in socialistični revolucionarji stavili v ospredje idejo demokratičnega kongresa. Ta korak je bil zanje potreben prav tako v boju zoper nas, kakor tudi zoper Kerenskoga.

Načelstvo ministrstva se je ta čas postavilo na popolnoma neodvisno in neodgovorno stališče. Do oblasti se je vspelo s pomočjo petrogradskega sovjeta v prvi periodi revolucije. Kerenski je vstopil v minist-

stvo, ne da bi to sovjet prej sklenil; njegov vstop pa se je pozneje dovolil in potrdil. Po prvi konferenci sovjeta so bili samo socialistični ministri odgovorni centralnemu izvršnemu odboru, njihovi zavezniki, kadetje, pa so bili odgovorni samo svoji lastni stranki. Da ustreže buržoaziji, je centralni izvršni odbor po juljskih dnevih odvezal socialistične ministre odgovornosti sovjetom — baje v imenu etablacije revolucionarne diktature. Potrebno je poudarjati to, ker iste osebe, ki so vstavile takrat diktaturo ene same skupine, obdolžujejo in preklinjajo sedaj diktaturo enega samega razreda. Moskovska konferenca, na kateri so spretno razdeljeni demokratični in cenzus-elementi medsebojno vzdrževali ravnotežje, je imela nalogo, pritrčiti Kerenskijevi oblasti nad razredi in nad strankami. Navidezno je bil ta cilj tudi dosežen. V resnici pa je moskovska konferenca pokazala popolno nemoč Kerenskoga, kajti Kerenski je bil kakor cenzus-elementom, tako tudi malomeščanski demokraciji skoro enako tuji. Ker pa so liberalci in konservativci ploskali njegovim izpadom proti demokraciji in so mu posredovali prirejali ovacije, kadar je predvidno giral protirevolucionarce, je dobil vito, kakor da so eni kot drugi njegova opora in da ima neomejeno oblast v svojih rokah. Delavcem in revolucionarnemu volajstvu je grozil s krvjo in orožjem. Njegova politika zakulisnih dogovorov s Kornilowom je šla še dalje in končno so ga kompromitirali ti dogovori celo v očeh posredovalcev. Zeretelli je začel v leguljastih diplomatskih iz-

ile evropske države lahko združile v močan blok proti boljševikom, pa evropske države tega trenutka niso izdale. Sedaj za to ne bodo imele več prilike. Sovjetska Rusija razpolaga nad vsemi bistvenimi sirovinami in ji ni treba veliko več uvažati. Če bi bili kmetje edini, bi lahko zrušili sovjetsko Rusijo. Toda kmetje so razdeljeni v geografskem oziru, kakor tudi glede njihovih interesov.

Programatična izjava nove ruske vlade obsega nastopne glavne točke: Uporabljanje izrednih, med vojno izdanih in še sedaj veljavni odredb le v najnujnejših primerih; močno progresiven državni davki; potni enkratne imovinske oddaje; ukinitve nepotrebnih odredb ki onemogočajo zaslužek, in sicer s pravico nadziranja; obnovitev pravnih in trgovskih pogodb, ljudsko glasovanje v alkoholnem vprašanju; odredbe proti črnam, socialno zakonodaja, pri čemer bi bili vpoštrevani vsi sloji in izključene vse nezakonitosti.

Dnevne vesti.

Princ regent Aleksander v Ljubljani.

Iz Zagreba, kjer se je mudil štiri dni, se je regent Aleksander v soboto popoldne po 5. uri pripeljal z dvornim vlakom v Ljubljano. Že skoro cel teden poprej se je v Ljubljani krožilo hiše za narodnimi zastavami, zelenjem in cvetjem, postavljali so se mlaji in slaveloki. V Ljubljani so se zbirali v soboto množice ljudstva iz Slovenije. Nastopile so oficijelne oblasti, meščanske, prosvetne, politične in gospodarske organizacije, deloma v krojih, deloma v civilu, v frakih, cilindrih in narodnih nošah. Ob prihodu vlaka na kolodvor so zvonili po vseh ljubljanskih cerkvah in na Gradu so streljali iz topov. Regenta je na peronu pozdravil deželni predsednik dr. Brejc v družbi vladnih poverjenikov in duhovščine s škofom Jegličem, pravoslavni duhovnik Orahovič in protestantski pastir dr. Schneider. V imenu Korošcev je govoril narodni poslanec Grafenauer, potem tudi 12 drugih narodnih poslancev. Pred kolodvorom so se vrhali državni in mestni uradniki. V imenu občine se je poklonil župan dr. Tavcar mlademu Karadjordjeviču nudes mu kruha in soli. Regenta je spremljal ministrski predsednik dr. Vesnić. Ob kolodvoru na Dunajski Aleksandrovi in Bleiweisovi cesti je bil špalir vojaštva in raznih korporacij in šol. Regenta so vozili Sokoli v kočiji s štirimi konji. Pred pošto so pevec zapeli nekaj pesmi. Regent se je podal po izprevidu na bačkon vladne palače na Bleiweisovi cesti. Po končani manifestaciji se je občinsko razšlo, v dvorani vladne palače, kjer se je vršil slavnostni dnevni pa je regent odlikoval dr. Brejca in škofa Jegliča z redom sv. Save I. razreda. Zvečer je bila med dinerjem, na katerem je regent govoril daljši govor, baklada mimo vladne palače. Gošbe so svirale po mestu in na polnoč. Mesto je bilo razsvetljeno in vso noč živahno. V nedeljo je bil regent v škofijski cerkvi, na magistratu, na univerzi, na obrtni šoli in je položil pred Prešernovim spomenikom srebrni lavorjev venec. Popoldne si je ogledal kmetiško svatbo na veselici. Grad ni gledališče. Ples (v rondeljek) popoldne se odvijal na Bled.

I. jugoslovanski citrarski klub „Favorit“ naznanja, da se prvo šolsko leto v citrarski godbi in teoriji prične z dnem 1. oktobra t. l., in sicer v prostorih prve meščanske ljudske šole Ledina, Komenskega ulica. — Gojence vpisuje klub v svojo šolo za leto 1920/21 dne 1., 2., 3. in 4. julija 1920 od 9. do 11. ure popoldne in od 1. do 4. ure popoldne v šolskem poslopiju Ledina, Komenskega ulica. — Pri vpisovanju je vplačati običajno vpisnino in članarino; učnina se bode šele meseca oktobra plačevala. Pri- nesti je s seboj rojstni list ali zadnje šolsko izpovednico.

Občinstvo se opozarja, da morajo biti vsi rojstni listi in legitimacije

za potovanje v tujino opremljeni s fotografijami in da se bodo dajala vsa samo na tako opremljene listine.

Zblaznel in zažgal hišo. (Iz Cella.) V četrtek, dne 24. junija ob 23. uri je zakuril zblazneli dr. Pabisul občinsko hišo, ki jo je imel v najemu. Hiša je popolnoma zgorela. Mož je tretji iz rodilne, ki je znozel. Čudno se nam zdi, ko slišimo, da je njegova žena tekala od urada do urada, da se naj nekaj ukrene, ker mož je zblaznel, pa se nihče nič ni pobrigal, da bi bolnika spravil v varnost. Sedaj ima občina najmanj 150.000 K škoda, in ženi ni ostlo ničesar drugega, nego kar je imela na sebi.

Nezgoda. Pri kinčanju mlaja v soboto pred gostilno „pri Figovcu“ v Ljubljani je padel razlestvo ognje-gasec Košček in se znatno poškodoval. Prepeljan je bil v bolnišnico.

Žepna tatvina. Pri sobotnih manifestacijah je bila nekemu železniškemu uradniku ukradena listnica z 2000 kronami vsebine.

Sejem ujetnikov je ušlo v noč od 22. do 23. t. m. iz preiskovalnega zapora mariborskega okrožnega sodišča. V preiskavi so zaradi tatvine na goljuti in so domna po večini iz mariborske okolice.

Š. K. Hašk (Zagreb) Š. K. Ilirija. Izid nogometne tekme, ki se je vršila v nedeljo na igrišču Ilirije, je 1 : 1 (0 : 0), kotički 3 : 1 za Ilirijo. Igra je bila lepa, deloma napeta, posebno drugo polovico. Moštvo Haška je zelo dobro, posebno branilci, ima lepo kombinacijo in mnogo vaje. So pa zelo neodkritosrčni. Ilirija je bila na mestu in tudi v mali premoči. Igrala je lepo in v drugi polovici s samo enim branilcem. Zelo se je zopet izkazal vratar Pelan. Goal, ki ga je napravila, je bil strel iz kaznenega prostora. Sodnik Hrast. Obisk tekme zelo številan.

Pri počitnem in brzajnem uradu Pimske Toplice, kateri je že dosedaj posloval kot telefonska centrala, se je dne 12. junija t. l. otvorila javna govorilnica.

Novice.

— Razsodba v Subotičkem procesu. Iz Subotice poročajo, da je bila 28. t. m. po prekem sodu proglašena razsodba proti krivcem iz kravavih izgrediv v Subotici. Od 15 obtožencev jih je 8 obsojenih na smrt, 2 na dolgoletno temnico, 4 pa so izročili navadnemu sodišču.

— Regent Aleksander je poklonil hrvatski akademski menzi 5000 dinarjev, jugoslovanskemu akademskemu podpornemu društvu 5000 dinarjev, sirotam mesta Zagreba pa 12.500 dinarjev.

— Tatove Fürstenbergovih biserov, vrednih 6 do 8 milijonov kron, čemur smo poročali, so na Dunaju že zasledili. Bisere so bili tatovi večnoma že razprodali.

Iz stranke.

Seja centralnega odbora društva stavbiških delavcev se bo vršila v terek dne 29. t. m. ob 9. uri popoldne v društvenih prostorih, Šelenburgova ulica 6, II. nadstropje.

Sodrug! Opazujemo, da delavci veliko berejo meščanske liste, zlasti tudi klerikalne. To je v našo škodo. Agitirajte v delavskih okrajih za „Naprejš“ Meščanski listi so za meščane, klerikalni za klerik, naš „Naprejš“ pa je za delavce! (1)

Eno leto v narodnem predstavništvu v Belgradu.

Izšla je knjižica pod tem naslovom, ki opisuje delovanje zastopnikov naše stranke prvo leto v narodnem predstavništvu. Cena knjižice, ki jasno očrta delo naših parlamentarcev in je izrazit protest proti klerikalnim in drugim obrekovanjem naših parlamentarcev, je 6 kron. — Naroča se v upravi „Naprejša“ ali v tiskarstvu JSDS, Ljubljana, Šelenburgova ulica 6, II. nadstropje.

Gospodarstvo.

— Ženska domača obrt na Slovenskem. Bivša Avstrija se je malo brigala za žensko domačo obrt na Slovenskem. Edino za čipkarstvo, ki je dajalo v predvojnem času čipkaricam na Kranjskem in Goriškem za 2.000.000 K letnega zaslužka, se je ustanovilo nekoliko čipkarskih šol. Bela Krajina je bila popolnoma pozabljena, čeprav je prosila vsaj za eno šolo, da se otmejo slikoviti narodni motivi v obliki pestrih avb in peč. Sedaj je ustanovljen v Ljubljani „Osrednji zavod za žensko domačo obrt v Sloveniji“, ki ima svoje učne prostore na Turjaškem trgu, št. 3. Tam se učijo sledeče tehnike: klekljane in šivane čipke, belo in pisano vezenje, toleda, fileti in biserna dela. Učna doba je doletna za vsako tehniko. Pouk traja od 8. do 5. ure popoldne za redne učence, stare vsaj 14 let. Šolnine ni, pač pa dobijo vse učence vse zastojne na razpolago, kar je treba za pouk, toraj vse tvorivo in vse učne pripomočke, vsi izdelki pa ostanejo last zavoda. Kadar so učence izvečbane že toliko, da se jim lahko zaupa kako delo, dobijo tudi delo na dom, da v izvenšolskem času lahko izpopolnijo svojo izvečbanost. Tako delo se plača času primerno. Učenkam se bo nudila tudi potrebna izobrazba v drugih predmetih. Za revne in pridne učence se bo skušalo dobiti nekoliko štipendij, oziroma podpor, za učiteljski naraščaj se bodo izvečbala inteligentna dekleta, ki morajo biti najmanj 18 let stara, toda brez obveznosti, da se jim preskrbi služba. Ženam in dekletom, ki bi se rade pridile kake tehnike, se omogoči kot hospitantkam pouk v gotovih urah in nudi priliko zaslužka doma, kadar obvladajo tehniko. Skrbelo se bo za stalen zaslužek, vsak šport in diletantizem je izključen. „Osrednji zavod za žensko domačo obrt v Ljubljani“ je pristopen vsem z mest in iz dežele. Pouk se bo pričel v septembru. Skromna razstava štirimesečnega kurza bo pokazala v šolski sobani na Turjaškem trgu, št. 3 v II. nadstropju dne 30. junija in 1. julija od 8. do 12. ure popoldne in od 2. do 5. ure popoldne izdelke v navedenih tehnikah. Takrat in v začetku šolskega leta bo vpisovanje učenk ravno tam. Namen „Osrednjega zavoda za žensko domačo obrt v Ljubljani“ je, dvigniti stare ženske domače obrti in vpeljati nove moderne tehnike in tako dati priliko dela in zaslužka.

— Kupovanje in prodajanje nove žetve prepovedano. Minister za prehrano je prepovedal kupovanje in prodajanje nove žetve do 1. julija t. l. Vse pogodbe, ki so bile glede nove žetve že sklenjene, se razveljavijo.

— Padanje cen živilom. Iz Belgrade poročajo, da cenje živil padajo tukaj čimdalje bolj. Padanje cen se čpaža pri vseh predmetih, vsled česar meščanstvo le malo kupuje, ker pričakuje še nadaljnega znižanja v bodočnosti. Tako so n. pr. sedaj cene sladkorja 12 dinarjev za kilogram in medtem ko je bil sladkor 33 pred nekaj dnevi po 32 dinarjev. Enake so padle tudi cene mleku in masti. Cene mleku so padle od 2½ dinarja na 1½ dinarja, masti pa od 15 dinarjev za kilogram na 10 dinarjev. V trgovskih krogih samih se govori, da se bodo sedanje cene še nadalje znižale.

Pristopajte k izobraževalni organizaciji „Svoboda“.

Iz Slovenije.

Novice iz Cella. Odkar gospodari železniški minister Korošec, postajajo razmere na tukajšnji postaji državne železnice bolj in bolj neznosne. Samo da se lažje ruvari proti železničarjem socialistom, dovoljuje se zvezarjem največje udobnosti, ki so protipostavne in kriče do neba. Že zasledovanje posameznikov je tako vznemirljivo, da zavre tudi neželjničarju kri, na primer: Vsled osumljenja tatvine, ki se pa ni nikakor dokazala, je bil uslužbenec socialist suspendiran, nasprotno pa uradnik, ki je iz obratne blagajne poveril znesek 19.000 kron, niti zasledovan, ampak samo službeno prestavljen v svoj rojstni kraj, — no pa vsaj je zvezar. Ta možakar je nadvse uporaben za denunciacije uslužbencev in znanje so mu razne nerednosti višjih uradnikov, posebno veriženje z usnjem med uradnim časom itd. Dasj imamo odpravljati eno četritno vlakov manj kakor smo jih imeli v predvojnem času, vendar imamo danes dvakrat več uradniškega osebja kakor takrat. Vsaj pa tudi stvarnosti in štedenja danes

po vsodi primanjkuje, pa tudi zveza bi morala izginiti iz površja, če bi se zadeva pravilno urenila. Inšpektor Kokočar ima pa tudi precej sorodnikov, ki jih mora spraviti pod streho, zakaj sedaj, ko imamo strokovnjaka Korošca za prometnega ministra, se da to kaj lahko izvesti. Za vsako malenkostno delo par ur mora biti nastavljen specialni uslužbenec. Skladiščni mojster, notorničar, sorodnik Kokočarja, dela dnevno samo to, da pregleda odpravo dveh vozov, ki jih prevzame od južne železnice, in če je treba kakšno brzojavko sprejeti in oddati, ves drugi čas pa uporablja za agitacijo za zvezarje, denunciacije in pijančevanje. Da, čudna so pota Koroščeve železničarske politike in paševanja inšpektorjev raznih Kokočarjev... Takih dogodilcev in protekcij imamo tu vse polno, vsaj to niso socialjalisti, zato je treba obzirnosti... To naj za enkrat zadostuje, če je pa treba še, imamo več.

Podgorje ori Borovljah. (Koruzna afera) Koncem minullega meseca je bil zaplenjen vagon koruze, došel na naslov gospoda Podlipnika v Podgorju. Zaplenjeno koruzo je dobil v razdelitev gospodarski odbor v Št. Jakobu (uradnik g. Stergar). Koruzo bi moral dobiti v prvi vrsti delavstvo družbe „Drauland“, potem pa vas Podgorje in občina Šent Jakob, tako je odredilo borovelsko okrajno glavarstvo. Koruzo pa se je delansko razdelilo tako: Delavstvo družbe „Drauland“ (skupno 80 družinskih članov) je dobilo le okoli 400 kilogramov; to pa le vsled tega, ker delavstvo ni razpolagalo s tolikšno gotovino, da bi bilo takoj lahko nakupilo večjo količino te koruze za svoje potrebe, in ker se je famozni sekvester g. Kobentar protivil, da bi se dalo delavstvu večje količine kot predijem. Koruzo je prišla nato v roke zasebnikov. Pol vagona je za delavstvo določena koruze je dobil J. Stergar, ki jo sme sedaj z 20 vinar-skm dobičkom za kg prodajati dalje. Ostalo količino se dobili po večini taki ljudje v Št. Jakobu, ki imajo doma itak dovolj žita in morejo koruzo kvečjemu uporabiti v dobičkarske svrhe. Vprašamo sedaj: Ali je to postopanje pravilno? Ali je pravilno, da se je koruzo odtegnilo delavstvu in prodajo dobičkalnim ljudem? Ali pa ni naravnost hudo krivično tudi to, da se vsled te koruzne afe-re sedaj proti nekaterim delavcem z ocpustom iz službe? Ko je namreč prišel g. Stergar na žago družbe „Drauland“, je zahteval koruzo, pa mu je delavstvo ni hotelo izročiti, ker se g. Stergar ni mogel legitimirati. Je bila koruzo dva dni pozneje odpeljana s pomočjo orožniške asistencije in na ukaz okrajnega glavarstva. Protest delavstva proti odvzetju koruze ni nič pomagal, ker je sekvester Kobentar to stvar celo podpiral in zagrožil, da protestirajo-

če odpusti iz službe. Zahtevamo, da okrajno glavarstvo delavstvu storijo po krivico popravi in delavce primerno zaščiti!

Mežica. Dne 20. t. m. smo imeli tu pri nas prav lep shod. Poročala sta dva sodruga iz Maribora. Ožigosala sta kremenito vse postopanje buržuazije napram delavstvu, ki se ga sluša razdvojiti. Orisala sta nam z iskrenimi besedami pot, po kateri naj hodimo. Delavstvo je ginjeno sledilo izvajanjem govornikov. Končno je bila predlagana resolucija enaka oni v Guštanju, ki je bila s pozdravom na internacionalno soglasno sprejeta.

Izdajatelj: Ivan Milinar.

Odgovorni urednik: Jak. Vrhovec.

Muči Vas glavobol? Zobobol? Trganje v udi. Malo Fellerjevega pravega Elza-funda, in odpravljene so bolečine! 6 dvojnati ali 2 veliki specialni steklenici 36 K. Fellerjev Elza mentolni črtnik, en komad 4 K.

Žetodec Vam ni v redu? Nekaj pravih Fellerjevih Elza-kroglic! Te so dobre! 6 škatlic 18 K. — Pravi balsam 12 steklenic 36 K. — Prava švedska tinktura 1 velika steklenica 15 K. — Omot in poština posebej, a naiceneje. Eugen V. Feller, Stubička donja, Elzarg št. 252 (Hrvatsko).

—C— 930

UČITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, FRANCISKANSKA ULICA STEV. 6

REGISTROVANA ZADRUGA Z OMEJENO ZAVEZO.

TISKOVINE ZA SOLE, ŽUPANSTVA IN URADE. NAJMODERNEJŠE PLAKATE IN VARIJA

ZA SHODE IN VESELICE

LETNE ZAKLJUČKE

NAJMODERNEJŠA UREDBA ZA TISKANJE CASOPISOV, KNJIG,

BROŠUR ITD.

STEREOTIPIJA. LITOGRAFIJA.

Zaloga novih raznovrstnih dvokoles z najboljšo pnevmatiko, posebej plašče, zračna črva in vsakovrstni deli za dvokolesa in razne stroje. — Vzamejo se tudi stara dvokolesa in stroji v račun. 623

F. B., trgovina z raznimi stroji.

LJUBLJANA, Stari trg 28.

Naročajte NAPREJ

50 gozdnih delavcev

sekiro prinesiti seboj. Podrobna pojasnila daje Drž. Posredovalnica za delo v Ljubljani.

POZOR KOLESARJI!

Najboljša in najcenejša

PNEVMATIKA

za kolesa ter vsakovrstni AVTOMOBILI se dobe pri

Fran Florjančič-u, Šelenburgova ulica 6.

Stara domača tvrdka

Franc Stupica

Gospodstva (Marije Terezije) cesta št. 1

priporoča vso železnino, železne blagajne in poljedelske stroje po zmernih cenah.

Prva kranjska vrvarna

IVAN N. ADAMIČ, Ljubljana

priporoča vse vrvarske izdelke, kakor štrange, oglavlj. štrike za perilo, vrvi za seno in transmisije, špoge vsake debelosti, dreto, gurte, navadne in za transmisije, masne mreže za konje itd. po najnižjih cenah. Sprejemem vsa v mojo stroko spadajoča dela točno in solidno.

Lastni izdelki! Telefon 441. Točna postrežba.

H. Suttner

imetnik H. Maire

Ljubljana

Mestni trg. Mestni trg.

Razpošiljalna

ur, zlatnine in

srebrnine

ter raznovrstnih drugih

predmetov.

Asistent očesnega oddelka deželne bolnice

Dr. Leopold Ješe

je pričel ordinirati za očesne bolezni Ljubljana,

Dunajska cesta 17/I. od 1/2 2. do 1/2 3. popoldne.